

НАРОДНИ МУЗЕЈ

02 БР. 375/3-21

10.12. 2021 год
— Н И Ш —

**ПРОГРАМ РАДА
НАРОДНОГ МУЗЕЈА НИШ
ЗА 2022. ГОДИНУ**

На основу члана 44. Закона о култури („Сл. гласник РС“, бр 72/2009, 13/2016, 30/2016, 6/2020, 47/2021 и 78/2021), чл. 15. Одлуке о оснивању Народног музеја Ниш („Сл. лист Града Ниша“, бр. 2/2011, 115/2016, 99/2020 и 85/2021) и чл. 36. Статута Народног музеја Ниш, Управни одбор Народног музеја Ниш на седници одржаној 10.12. 2021. године, донео је

**ПРОГРАМ РАДА
НАРОДНОГ МУЗЕЈА НИШ
ЗА 2022. ГОДИНУ**

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Програм рада Народног музеја Ниш урађен је у складу са Законом о музејској делатности, Законом о култури, Законом о културним добрима и пратећим подзаконским актима (Правилник о регистрима уметничко-историјских дела, Правилник о програму стручних испита, Правилник о ближим условима за почетак рада и обављање делатности установа заштите културних добара, Решењу о утврђивању територијалне надлежности музеја), као и стручно-професионалним нормама.

При изради Програма рада сагледано је актуелно стање музејских збирки, музејских објеката, изложбених простора и расположивих људских и материјалних ресурса, као и ограничења изазвана пословањем у условима пандемије. Приликом дефинисања приоритетних активности узети су у обзир и веома важни догађаји националне и светске прошлости, чије обележавање нас очекује у наредној години.

Приликом планирања активности полазило се од одобрених апропријација у буџету за 2022. годину и финансијског плана Народног музеја Ниш.

ДЕЛАТНОСТ МУЗЕЈА

Народни музеј Ниш је музејска установа комплексног типа која у својим фондовима чува више од 40.000 покретних културних добра и неколико хиљада студијских предмета из области археологије, историје, историје уметности, етнологије и књижевне заоставштине Стевана Сремца и Бранка Миљковића. Као *територијално надлежни музеј*, послове надлежности обављања музејске делатности спроводи на територији града Ниша и општина: Алексинац, Ражањ, Сврљиг, Меровина, Дољевац и Гацин Хан.

У складу са Законом о музејској делатности и Закона о култури, Народни музеј Ниш се бави активностима на прикупљању, обради, заштити, чувању и презентовању покретних историјско-уметничких културних добара, а обавља и послове на презентацији три споменика културе од изузетног значаја: археолошко налазиште Медијана, споменик Ћеле-кула и Меморијални комплекс „12. фебруар”.

Реализација музејских активности се обавља у оквиру рада следећих одељења:

1. одељење археологије
2. одељење нумизматике и епиграфике
3. одељење етнологије
4. одељење историје
5. одељење историје уметности
6. одељење за проучавање књижевне заоставштине
7. одељење за едукацију, комуникацију и односе са јавношћу
8. одељење за конзервацију и рестаурацију
9. одељење за документацију са фото припремом и библиотеком

ПРЕГЛЕД ПРОГРАМСКИХ АКТИВНОСТИ У 2022. ГОДИНИ

1. СТРУЧНА ОБРАДА КУЛТУРНИХ ДОБАРА И НАУЧНО - ИСТРАЖИВАЧКИ РАД

Приоритет активности у свим одељењима представља наставак рада на стручној обради постојеће музејске грађе по збиркама, унос у програм ИМУС и категоризација културних добара. На тај начин, Музеј ће имати комплетан регистар покретних културних добара, а уколико се утврди да одређена добра имају својства за вишу категоризацију, покренуће се процедура код централне установе заштите (Народни музеј Србије) за њихово проглашење. Интензивираће се израда фотодокументације како би се процес дигитализације збирки окончао. Поред тога, обављаће се и други послови у оквиру појединачно дефинисаних активности:

ПРАИСТОРИЈСКА ЗБИРКА: Вршиће се обрада археолошког материјала са ископавања обављених у сезони 2021. (лок. Средње поље, село Брадарац код Алексинца и Велика Хумска Чука).

АНТИЧКА ЗБИРКА: По завршетку грађевинских радова на локалитету Медијана и стварању услова за визуелну презентацију, приступиће се радовима на постављању интерпретативних паноа на терену и реализацији нове музејске поставке. Наставиће се обрада архитектонске пластике и израда 3д реконструкције виле, као и спектроскопска анализа и реконструкција скулптура.

СРЕДЊОВЕКОВНА ЗБИРКА: Наставиће се обрада предмета из збирке, са акцентом на накит, као и припрема стручног рада за публикување.

ЗБИРКА НУМИЗМАТИКЕ И ЕПИГРАФИКЕ: Наставиће се рад на систематској обради турског новца и новца новијег доба у циљу припреме стручног рада за публикување и стицање вишег стручног звања. Израдиће се каталог епиграфских споменика који су изложени на простору Логора 12. фебруар.

ОДЕЉЕЊЕ ИСТОРИЈЕ: Предвиђено је да се заврши процес реинвентаризације свих збирки које се налазе у оквиру одељења и заврши процес категоризације културних добара. Поред тога, радиће се на припреми каталога разгледница, сређивању студијске збирке фотографија, истраживању материјала у циљу припреме изложбе посвећене радним акцијама и омладинским радним бригадама.

ОДЕЉЕЊЕ ЕТНОЛОГИЈЕ: По повратку кустоса са породичног одсуства, интензивираће се рад на издвајању предмета за категоризацију и сређивању студијских збирки. Обавиће се реорганизација депоа накита и текстила.

ОДЕЉЕЊЕ ИСТОРИЈЕ УМЕТНОСТИ: Планиран је рад на припреми и реализацији изложбе „Сликара Радомир Антић“ у суорганизацији са Галеријом Арт 55 из Ниша. Радови који буду одабрани за излагање ће бити стручно обрађени и фотографисани за потребу израде пратећег каталога.

ОДЕЉЕЊЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАОСТАВШТИНЕ: Као једна од приоритетних активности је рад на истраживању заоставштине песника Душана Цветковића Дуче и публиковање приређеног издања песмарице овог аутора. У оквиру промоција књижевних активности одржаће се традиционалне манифестације: Фестивал савремене омладинске поезије, Сићевачка књижевна колонија и додела награда Удружења писаца Бранко Миљковић.

ОДЕЉЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ СА БИБЛИОТЕКОМ: Приоритет свих активности овог одељења везују се за обезбеђивања музејске документације која је неопходна за реализацију планираних активности свих одељења Музеја. Поред тога, надлежни кустоси ће радити на документационој обради и писању хабилитационих радова за стицања виших стручних звања. Служба фотодокументације ће наставити рад на фотографисању свих збирки и обраду дигиталне грађе за потребу ИМУС

програма и за публикување. Планиран је и рад на категоризацији старе и ретке књиге и обради фонда личне библиотеке Боривоја Гојковића, једног од оснивача Музеја.

2. ДИГИТАЛИЗАЦИЈА ГРАЂЕ И ЗБИРКИ

Једна од приоритетних активности свих одељења је рад на дигитализацији музејске грађе и завршетак уписа збирки у програм ИМУС. Музеј као меру заштите дигитализује податке о музејској грађи у циљу њеног документовања, коришћења у оквиру информационог система, као и ради претраживања и корићења.

Према захтеву надлежних кустоса обавиће се 3д скенирање музејских предмета, како за потребу презентације на сталној поставци, тако и ради постављања материјала на интернет презентацији Музеја.

За потребу популаризације културно-историјских споменика и музејске грађе планирана је израда виртуелних тура Ћеле Куле, Археолошке поставке, Спомен собе Сремац-Миљковић, Меморијалног комплекса Логор 12. фебруар и Археолошког налазишта Медијана. Такође је предвиђено снимање Медијане дроном, ради израде фото и видео документације потребне за мониторинг налазишта али и за промотивне потребе.

3. ТЕРЕНСКА ИСТРАЖИВАЊА

Теренска истраживања ће се обављати у оквиру свих одељења а у циљу прикупљања и евидентирања културних материјалних, нематеријалних и природних добара у физичком и дигиталном облику.

У складу са вишегодишњим плановима и у сарадњи са сродним научним институцијама и установама заштите, предвиђен је наставак археолошких истраживања на локалитетима Медијана, Велика Хумска Чука и Средње поље у селу Брадарац код Алексинца. Обавеза Музеја је и да по потреби

обавља заштитна и систематска истраживања на територији општина Алексинац, Ражањ, Сврилџиг, Мeroшина, Дољевац и Гацин Хан. Постоји иницијатива Народног музеја из Крушевца да се наставе геофизичка истраживања неколико локалитета у општини Ражањ, што ће се обавити уколико буду обезбеђена финансијска средства од стране надлежне општине.

Сарадници историјског одељења посетиће наследнике чувене породице Нисим из Ниша који живе у Новом Саду у циљу прикупљања значајних историјских података и грађе о овој угледној породици чији су чланови страдали у Логору 12. Фебруар, а били су и покровитељи зидања зграде Музеја на Медијани 1935.

4. ИЗЛОЖБЕНЕ АКТИВНОСТИ

У току 2022. године биће организовано неколико тематских изложби са циљем упознавање шире јавности са културно-историјским наслеђем Ниша и Србије. Поред изложби којима представљамо фонд Музеја, одабрали смо и неколико гостујућих изложби које су скренуле пажњу шире јавности и за које верујемо да ће имати добар одјек код домаће публике. Планиране изложбе:

СЛИКАР РАДОМИР АНТИЋ

Изложба ауторке музејског саветника историчара уметности Маре Макарић и Галерије Арт 55 из Ниша. Изложба је посвећена представљању академског сликара Радомира Антића и његовог уметничког опуса са излагањем дела која се налазе у Народном музеју Ниш и у власништву Галерије Арт 55. Радомир Антић је завршио Академију ликовних уметности у Београду. Био је професор Школе примењених уметности у Нишу и доцент на Архитектонском факултету у Нишу. Поред сликарства, бавио се и таписеријом, мозаиком и унутрашњом архитектуром. Приредио је преко 30

самосталних изложби, а излагао је и на међународним изложбама у иностранству. Добитник је неколико награда, међу којима и награду Ослобођење Ниша 1960. и 1974. године.

КОНЗЕРВАЦИЈА МОЗАИКА НА МЕДИЈАНИ

Изложба аутора музејског саветника археолога Весне Црноглавац. Тема изложбе је представљање дугогодишњих радова на конзервацији и очувању подних мозаика који су пронађени у оквиру комплекса Константинове виле у Медијани. Идеја је да се јавности укаже на изузетан подухват који је спроведен у циљу очувања и презентације мозаика, у коме је учествовао велики број професионалаца, од 70-тих година 20. века до данас. Значај медијанских мозаика је немерљив, имајући у виду да је очувано 1.000м² површине и да по свом декору и начину израде представљају најбоља дела настала радом уметника из најзначајнијих царских радионица.

ПУТОВАЊЕ РИМСКЕ ЧАШЕ

Изложба аутора вишег конзерватора Драгане Ишљаковић и музејског саветника археолога Весне Црноглавац. Изложба се приређује поводом обележавања интернационалне године стакла, са жељом да се Народни музеј Ниш укључи у овај догађај. Тема обрађује кретање једне чаше која се чува у античкој збирци, а прати пут од њене израде, коришћења, па до проналаска путем археолошких истраживања и спровођења конзерваторског третмана, који је омогућио да се она сачува и изложи на сталној поставци.

МОРАВСКА СРБИЈА ИЗМЕЂУ СТВАРНОСТИ И ЛЕГЕНДЕ

Изложба Народног музеја из Крушевца приређена поводом обележавања 650 година од оснивања града Крушевца. Кроз интерактивну поставку посетиоцима је омогућено да се упознају са постанком средњовековног крушевачког града, изградњом цркве Лазарице, првим годинама столовања

Лазара Хребелјановића и Косовски бој. Изложба има за циљ неговање националне историје, популаризацију културног наслеђа Србије и међумузејску сарадњу.

ГРАДОВИ: ИЗВЕТАН ПОГЛЕД

Изложба Народног музеја у Београду. Тематску окосницу изложбе ауторке др Драгана Ковачић, музејске саветнице и кустоскиње Збирке цртежа и графика страних уметника, представља приказ града као кључног места у којем је започела и где се драматично и убрзано развијала модерна култура и уметност најпре на преласку из 18. у 19. а потом и из 19. у 20. век. Изложба обухвата четрдест и осам радова и тридесет и шест уметника. Гостовање изложбе је резултат изузетне сарадње наших институција са идејом да се нишкој публици представе дела из кабинета графике Народног музеја у Београду која се ретко излажу.

РОМУЛИНА КУЋА ОД ДИОНИСА ДО ХРИСТА

Изложба Народног музеја у Зајечару, аутора археолога др Маје Живић. Изложба представља археолошко налазиште FELIX ROMULIANA – Гамзиград, које се налази на Унесковој листи и представља задужбину римског императора Галерија. Гамзиград је познат домаћој и светској јавности по изузетно очуваним остацима утврђења и низа грађевина које се налазе у унутрашњости, као и по очуваним подним мозаицима. Изложба има за циљ популаризацију културног наслеђа Србије и међумузејску сарадњу.

НАША СУГРАЂАНКА КРАЉИЦА ДРАГА: ИЗМЕЂУ СЛАВЕ И АНАТЕМЕ

Изложба ће бити приређена у склопу обележавања 140 година од проглашења Краљевине Србије, коју ће пратити научни скуп. Организатор изложбе је Музеј рудничко-таковског краја, који је посветио пажњу

знаменитој суграђанки, унуци Николе Милићевића Луњевице, образованој а скрајнутој краљици Драги која је променила српску историјску сцену. Аутори изложбе су виши кустоси Ана Ранковић и Александар Марушић.

Народни музеј Ниш има договорено гостовање изложби у другим градовима: *Винчанска жена-мит, богиња, мајка* у Алексинцу, Александровцу и Лесковцу; *Медијана, задужбина Константина Великог* у Зајечару и *Заборављени јунак доктор Владан Ђорђевић* у Галерији Дома војске у Београду.

5. СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

У циљу боље стручне оспособљености сарадника и стицања практичних знања из области заштите покретних културних добара, договорен је радни боравак конзерватора за метал у Народном музеју у Београд, препаратора за текстил у Етнографском музеју у Београду и конзерватора за керамику у Народном музеју у Лесковцу.

Стручна радионица у оквиру међународног пројекта MOSAIKON (регионална иницијатива посвећена заштити и промоцији археолошких налазишта са мозаицима, основана од стране GETTY Института за конзервацију, GETTY Фондације, ICCROM-а и ICCM-а) померена је из 2020 у 2022. годину и планирано је да се одржи у Јордану. Локалитет Медијана је од 2014. члан MOSAIKON иницијативе која је стипендирала стручно усавршавање музејског саветника археолога надлежног за локалитет. Трошкове боравка учесника ове радионице сноси организатор – GETTY Институт.

По потреби, сарадницима Музеја ће бити омогућен боравак у научним институцијама и установама заштите у земљи, ради прикупљања архивске и музејске грађе у циљу стручне обраде збирки. Такође, уколико

буде могућности организоваће се стручни обилазак споменика културе и музејских установа у земљи или окружењу, у циљу јачања међумузејске сарадње и размене искуства на пољу музеологије и заштите и презентације културних добара.

6. НАУЧНИ СКУПОВИ И КОНФЕРЕНЦИЈЕ

Музеј планира организовање два научна скупа:

1. Научни скуп (онлајн) поводом обележавања 80 година бегства из Логора 12. фебруар. Циљ је да еминентни стручњаци који се баве овом темом размене нова сазнања и да се негује култура сећања на страдања у II светском рату.
2. Научни скуп „Династија Обреновић и Краљевина Србија“ поводом обележавања 140 година од проглашења Краљевине Србије. Скуп би окупио најеминентније стручњаке из области националне историје 19. века који би стручној и широј јавности представили најновија сазнања о периоду владавине династије Обреновић, са посебним освртом на проглашење Краљевине Србије 1882. године.

За средства неопходна за припрему и реализацију научног скупа и пратеће изложбе конкурисаћемо пројектом код Министарства културе и информисања.

У новонасталим околностима јако је тешко дефинисати број конференција које ће бити одржане. Планирано је учешће сарадника Музеја у годишњем раду струковних удружења (Музејско друштво Србије, Српско археолошко друштво, ИКОМ), учешће на 14. конференцији ICCM о мозаицима у Пловдиву (конференција је померена од 2020. године) и на традиционалном Мамутфесту у Кикинди.

7. ЗАШТИТА КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Предвиђа се реорганизација постојећих депоа етнологије, историје и историје уметности у циљу рационалнијег коришћења простора и боље заштите музејске грађе. Такође ће се наставити рад на сређивању археолошког материјала са старих ископавања у нишкој тврђави, који ће након прегледа и пописа бити смештен у депо средњовековне збирке.

У конзерваторском одељењу обављаће се конзервација предмета издвојених од стране надлежних кустоса: скулптура и метални предмети (античка збирка), текстил и збирка реалија (историјска збирка) и новац (нумизматичка збирка). У Народном музеју у Београду ће се обавити конзервација слике Краљ Петар I, аутора Александра Шуљагића, а уколико се пројектно одобре средства од стране Министарства културе и информисања, конзервација књига из спомен збирке Стеван Сремац ће се обавити у Народној библиотеци Србије.

8. ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

У току 2022. године планирано је публиковање следећих издања:

Зборник музеја

Каталог изложбе „Сликара Радомир Антић“ (уз суфинансирање Галерије Арт 55)

Приређено издање песмарице Душана Цветковића Дуце

Бубањ, праисторијско насеље и некропола из новог века (пројектно финансирање Министарства културе и информисања)

Музејски водич за децу

Водичи и флајери за објекте

9. РАД СА ПУБЛИКОМ

Музејски едукатор ће у сарадњи са кустосима у наредној години наставити рад на популаризацији културног наслеђа организовањем едукативних радионица. Изложбене поставке ће бити пропраћене адекватним стручним вођењима и тематским радионицама за шири круг учесника, у складу са досадашњом праксом и могућностима услед епидемиолошке ситуације. Поред скајп часова, музеј ће школама и предшколским установама понудити и организовање онлајн радионица са темама везаним за збирке Музеја и споменике културе Медијана, Ћеле кула и Логор.

Планирана је и припрема музејских друштвених игара и инклузивних програма креираних по НТЦ методи. Ове игре користиле би се на музејским радионицама, док би део могао да буде намењен као музејски сувенири за најмлађе. Уз друштвене игре, по моделу музејског водича, планирана је и израда публикација намењених деци које су везане за Ћеле кулу, Медијану, Логор на Црвеном крсту и збирке историје уметности и етнологије. Циљ је да се у 2022. години одради припрема а да се за реализацију овог пројекта касније аплицира код Министарства културе.

По потреби, кустоси ће обављати стручна вођења у објектима Музеја и уколико то ситуација са пандемијом омогући, узети учешће у традиционалним манифестацијама (Обележавање 12. фебруара, Национална недеља музеја, Градска слава, Ноћ Музеја, Ноћ истраживача и др.).

Како је запажен повећан број иностраних посетилаца ван енглеског говорног подручја, на објектима музеја ће бити постављени информативни садржаји на више страних језика (бугарски, француски, немачки и др.) у виду QR кодова.

10.ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА И ТЕКУЋИ РАДОВИ

Музеј ће аплицирати код Министарства културе и информисања за средства за изградњу Археолошког центра на Медијани. Центар је пројектован као вишефункционални објекат који треба да реши проблеме недостатка простора за чување и излагање археолошког материјала, али и да створи услове за рад свих стручних служби и смештај спољних сарадника која обављају послове истраживања и конзервације. Пројектна документација је израђена уз финансијску подршку Министарства културе и информисања и Архитектонског факултета у Београду а изградња објекта сагледана је урбанистичким планом археолошког налазишта Медијане који је усвојен 2020. године.

У наредној години је неопходно и да се изведу радови на уређењу билетарнице на Ћеле Кули и Логору, да се обави чишћење таванице и поправка крова галерије Синагога, постави кров на кули у Логору и окрече изложбени простори и комуникације унутар зграде у ул. Николе Пашића а све у циљу побољшања услова за рад и излагање.

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА